

Bowell és munkatársai a Lowell Obszervatórium 1,07 m-es Hall-teleszkóp-jára szerelt CCD-detektorral vizsgálták a kisbolygót. Fényességére kétkben 18,4, vörösben pedig 17,7 magnitúdót kaptak. Eszerint most 2 magnitúdóval halványabb, mint az 1949-es felfedezéskor. A (B-R) színindex azt mutatja, hogy az objektum valamivel kékebb, mint ha csak a Nap fényét verné vissza. Összegezve az észleléseket, eléggé inaktív üstökösrel lehet dolgunk, mely véletlen kitöréseken mehet át. Az őszi-téli időszakban megfigyelésre kedvező helyzetben lesz, így könnyen lehet, hogy újabb kitörését fogják észlelni.

Régi feltételezés, hogy a Naprendszer belső régióiban ismert, üstökös-szerű pályán keringő kisbolygók (vagy azok egy része) valójában "halott üstökösök". Az 1949 III jelű üstökös és az 1979 VA kisbolygó azonossága az első közvetlen észlelési bizonyíték az elmélet alátámasztására.

Az IAU Circularban az égitest még a következő "hibrid" elnevezéssel szerepel: (4015) 1979 VA = Comet Wilson-Harrington (1949 III). Érdekes kérdés, hogy a (4015) sorszámú kisbolygó milyen végleges elnevezést fog kapni.

(IAU C. 5585, 5586, The Messenger 69 — Kru, SKY, Mzs)

Üstökös Gyorshírek

Az év elején indult új kiadványunk negyedik számában a Mueller (1991h1) üstökös perihéliuma utáni pozícióit közöltük, valamint fényes "földsúroló" kisbolygók észlelésére hívtuk fel a figyelmet. Az április 10-i ötödik szám a Tanaka-Machholz (1992d) üstököséről adott hírt. Július 21-én a Machholz (1992k) üstököséről tudósítottunk, majd szeptember 15-én a Brewington (1992p) üstökös halványodásáról adott hírt. Az október 12-i kilencedik körlevél a Cifreó (1992s) üstökös pozícióadatait közölte. Mindazok, akik szeretnék járattni az Üstökös Gyorshíreket, küldjenek a rovatvezető címére saját részükre megcímezett, felbélyezett borítékokat.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

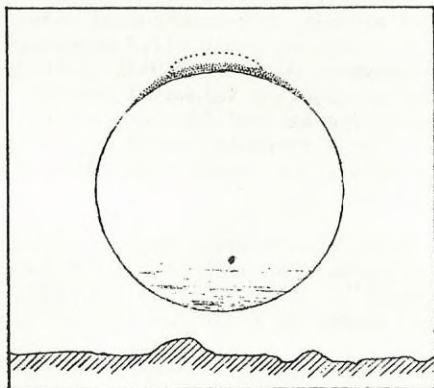

Szabadszemés jelenségek

Zöld sugarak

Nincs két egyforma naplemente. Minden egyes alkalommal, mikor központi csillagunk a horizont közelében jár, a változékony légkör miatt más és más fényjelenségek jönnek létre. Ezek megfigyelésének nincs semmilyen tudományos haszna. Vajon miért kapunk mégis beszámolókat ezekről a mindennapos jelenségekről, miért akarják élményeiket megosztani velünk amatőrtársaink? A választ nehéz lenne megfogalmazni, de azt hiszem, bármilyen próbálkozásnál többet árul el a miértekről az alább következő néhány beszámoló.

1992. júl. 27-én 4:18 UT-kor készítette Csizmadia Szilárd az alábbi megfigyelést Ráktanyáról: "Az éppen felkelt tiszta vörös napkorongon kb. 5 másodperc időtartamig látható volt a zöld sugár jelenség 20x60-as binokulárral. A Nap tetején 70 foknyi, kb. 1'-es zöld csík jelent meg, felette pedig egy 20 fok széles fehér sáv!"

1992. augusztus 18-án Molnár Gergely és Presits Péter 17:32 UT-kor kezdték megfigyelésüket Balatonkeneséről, mikor a lenyugodni készülő Nap — melyen egy szabadszemes folt is látszott — a refrakció miatt már elég lapos volt. A korong tetején ülő zöld ívet csak 20x60-as monokulárral lehetett látni. Augusztus 21-én Molnár Gergely és Presits Péter ismét megpróbálkozott a jelenség észlelésével: "Kieveztünk egy csónakkal a mélyvízre, minél távolabb a parttól. Front utáni tiszta légkör volt, a Napot egészen a lenyugvásig lehetett követni. A horizont felett 1,5-2 fokra lévő eltorzult korongon szépen látszott szabad szemmel a napfolt, sőt, a korong tetején ülő zöld ív is. Kb. tíz percig figyeltük a Napot, mely hol jobbra, hol balra "dobta le" a zöld fénycsíkot. Volt olyan időszak, amikor a zöld sugár a korong tetején másodpercekig ült, majd ismét "lecsúszott róla". Színe sötétzöld, vastagsága 3' volt. Gyönyörű látványt nyújtott a vízfelszínről a távoli hegyek mögé lebukó vörös-zöld napkorong." 26-án a két fiatalember újból szerencsét próbált a naplemente alkalmával. Ekkor azonban egy horizontközeli párártég nehezítette az észlelést, de a zöld ív 20x60-as binokulárral egyértelműen látszott!

Másnap Kocsis Antal és Presits Péter hajnalban egy rendkívüli holdsarló és néhány vörös Tyndall-sáv megfigyelése után 20x60-as és 7x50-es binokulárokkal vizsgálta a K-i horizontot. Ekkor a napfelkelténél az ibolyasugár látszott! Kristálytisztán kivehető volt a rózsaszín-ibolya árnyalatú, pár ívperc vastagságú, nyugodtan ülő jelenség a napkorong tetején — mely több másodpercig mozdulatlanul állt! Később a Nap vékony párártégbe került, ekkor zöld halo látszott felette, oldalirányban elterülve.

Egyesületünk újkori története során még nem indult program a zöld sugár megfigyelésére, jó lenne megtudni, milyen körülmények között, milyen gyakran észlelhető hazánkból. Eppen ezért fontos feljegyezni a megfigyelés során az alábbiakat: időpont, helyszín, légköri állapot, a horizont domborzata, a Nap horizont feletti magassága, a jelenség időtartama, színe, mérete, mozgása, egyéb változásai. Egységes észlelőlapokat nem érdemes készíteni, mivel a zöld sugár hihetetlenül változatos. Fontos megemlíteni a rajzok nagy jelentőségét ezen a területen; egy megfelelő rajzsorozat sokkal szemléletesebben tudja visszaadni az eseményt, mint bármely leírás. Ezen kívül továbbra is várunk minden olyan beszámolót, amely bármely, a Nap horizontközeli helyzete során létrejött fénytüneményről szól.

KERESZTURI ÁKOS